

Nr 73

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående reglering av sockernäringsen; given Stockholms slott den 5 mars 1965.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Eric Holmqvist

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framläggs förslag till provisorisk reglering av sockernäringsen under tiden den 1 maj 1965—den 30 april 1966. Förslaget, som grundas på en överenskommelse mellan statens jordbruksnämnd samt företrädare för Sveriges betodlars centralförening och Svenska sockerfabriks aktiebolaget, innebär i princip en förlängning av det regleringsystem för socker som tillämpats sedan den 1 maj 1960.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den
5 mars 1965.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Holmqvist, fråga om *reglering av sockernäringen* och anför.

I. Inledning

Under våren 1964 stod det klart att 1960 års jordbruksutredning inte skulle bli färdig i sådan tid att en ny jordbruksreglering på basis av utredningens förslag skulle kunna genomföras vid utgången av nu gällande regleringars giltighetstid. Med anledning härav fick statens jordbruksnämnd i uppdrag att, efter hörande av jordbrukets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation, inkomma till Kungl. Maj:t med förslag till en provisorisk reglering av prissättningen m. m. på jordbruksprodukter för en tolv månadersperiod för att överbrygga dröjsmålet i jordbruksutredningens arbete.

I skrivelser den 16 februari och den 1 mars 1965 har *statens jordbruksnämnd* med anledning av nämnda uppdrag framlagt förslag till provisorisk reglering av sockernäringen för tiden den 1 maj 1965—den 30 april 1966. Förslaget grundas på en den 16 februari 1965 träffad överenskommelse mellan jordbruksnämnden samt företrädare för Sveriges betodlares centralförening och Svenska sockerfabriks aktiebolaget. Överenskommelsen har tillstyrkts av jordbrukets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation.

II. Nuvarande förhållanden

Det gällande regleringssystemet för sockernäringen grundar sig på beslut av 1960 års riksdag (prop. 132, JoU 26, rskr 184) och avser tiden den 1 maj 1960—den 30 april 1965. Regleringen bygger i huvudsak på samma principer som gäller för jordbruksregleringen i övrigt under perioden den 1 september 1959—den 31 augusti 1965. Således finns ett gränsskydd som upprätthålls med hjälp av införselavgifter. Det inhemska priset tillåts dock under inverkan av världsmarknadspriset röra sig fritt mellan fastställda prisgränser. Särskilda åtgärder kan vidtas för att hindra det inhemska priset att överskrida eller underskrida prisgränserna eller för att möta s. k. dumping. Den normalt gällande införselavgiften kan vidare justeras genom utlösning av vissa spärregler för inverkan av ändringar i världsmarknadspriser och produktionskostnader (treprocentregeln) samt för inverkan av ändringar i löneutvecklingen (inkomstregeln).

Vissa särbestämmelser gäller dock för sockerregleringen. Dessa beror delvis på att ensam avnämare av de svenska sockerbetorna är ett i förhållande till odlarna och deras organisationer fristående företag, Svenska sockerfabriks aktiebolaget. Inom sockerområdet finns därför inte någon s. k. regleringsförening i egentlig mening och ej heller någon konjunkturutjämningsfond. I stället förs regleringsmedlen, införselavgifterna, till en av jordbruksnämnden förvalttad regleringsfond från vilken bidrag lämnas till betodlingen. Vidare har införselavgifterna i utgångsläget grundats på bl. a. en kostnads kalkyl för sockerbolaget. Bolaget har erhållit vissa garantier vid kostnadsändringar och vid ofullständigt kapacitetsutnyttjande till följd av minskad sockerbetsodling. Det pris, som bolaget betalar odlarna för sockerbetorna, har visst samband med dels ändringarna i det av bolaget tillämpade priset på socker under tolv månadersperioden den 1 februari skördeåret—den 31 januari påföljande år, dels ändringar i införselavgifterna på grund av utlösning av treprocent- och inkomstreglerna. Närmare redovisning av regleringssystemet återfinns i prop. 1960: 132 s. 4—6.

I fråga om sockernäringens förhållande efter den 1 maj 1960 anför jordbruksnämnden att betodlingsarealen visat en tydlig tendens att minska. Den areal om 50 560 ha, som betodlingen förutsatts omfatta under femårsperioden, har uppnåtts endast under år 1960. Arealen sockerbetor uppgick år 1963 till 40 400 ha och år 1964 till 44 100 ha. Härutöver har åren 1963 och 1964 viss odling av sockerbetor skett i Danmark för det svenska sockerbolagets räkning.

Den inhemska prisutvecklingen för socker har under perioden varit mycket oenhetlig, vilket berott på de starkt växlande världsmarknadspriserna. Med undantag för sockerregleringsåret den 1 maj 1961—den 30 april 1962

har det i utgångsläget förutsatta genomsnittliga strösockerpriset, 87: 84 kr./dt överskridits. Det förutsatta betpriset, 8,3896 kr./dt, uppnåddes inte för 1960 och 1961 års skördar men har därefter överskridits.

Regleringsfonden, som vid periodens början hade ett underskott om 6 771 000 kr., hade vid ingången av regleringsåret 1964/65 en behållning av ca 13,3 milj. kr. Den beräknas vid utgången av femårsperioden ha en behållning av ca 3 milj. kr.

Importen per sockerår beräknades vid femårsperiodens början till 73 000 ton (räknat i färdigt socker) med en fördelning av 42 000 ton på sockerbolaget och 31 000 ton på andra importörer. Importen har för sockerbolagets del blivit mindre än som beräknats, medan den mängd som importerats av andra har, särskilt under regleringsåren 1963/64 och 1964/65, blivit större än beräknat.

Vid femårsperiodens början grundades beräkningarna på ett importpris cif Malmö för engelsk/holländsk raffinad (London-noteringen) av 53: 70 kr./dt. Införelavgiften för färdigt socker den 1 maj 1960 fastställdes till 34: 14 kr./dt. Mittpriset på socker blev då 87: 84 kr./dt (socker K5 i säck efter avdrag av kassarabatt). Redan under hösten 1960 uppkom på den internationella sockermarknaden ett starkt ökat utbud till kontinuerligt sjunkande priser. Orsaken härtill torde främst ha varit de betydande kvantiteter kubanskt socker, som frisläppts för export till andra marknader än Förenta Staterna. Till denna utveckling medverkade emellertid även att 1960 års sockerbetsodling i de viktigaste sockerproducerande länderna i Västeuropa gav en skörd som lämnade ett betydande överskott för utbud på världsmarknaden.

Importökningen och priset på den internationella marknaden accentuerades under de första månaderna av 1961 och riskerade att allvarligt skada den inhemska prisbildningen. I slutet av mars 1961 centraliserades därför importen av socker till ett härför inrättat organ i form av en ekonomisk förening (Svensk sockerhandel, ekonomisk förening). I denna ingick bl. a. betodlareföreningen, sockerbolaget, Sveriges Lantbruksförbund, Kooperativa förbundet, den enskilda handeln och den sockerkonsumerande industrin. Avskärmningen av de för den inhemska prisbildningen skadliga inflytelserna skulle ske på sådant sätt att importörerna-medlemmarna fick till föreningen överlåta sina inköpskontrakt. Föreningen skulle återförsälja varan till den egentliga importören till pris som bestämdes av föreningens styrelse med hänsyn till den vid tillfället gällande London-noteringen, till sockerbolagets aktuella prissättning och till rådande importpriser. Prisskillnaden skulle av föreningen överföras till sockerregleringsfonden.

Under tiden augusti 1961—januari 1962 försvagades sockermarknaden till följd av lagersituationen efter 1960 och 1961 års goda skördar samt misslyckandet av försöken att träffa ett nytt internationellt sockeravtal. I slutet av januari 1962 inträdde en vändpunkt, och London-noteringen steg från

en lägsta nivå av 41:61 kr./dt tämligen oavbrutet under hela året och nådde en toppnotering av 170:19 kr./dt i slutet av maj 1963. Med anledning av de höga importpriserna införde jordbruksnämnden från den 15 februari 1963 en rörlig avgiftsbeläggning av importen. Införselavgiften fastställdes sålunda i princip till skillnaden mellan den övre prisgränsen (då 103:32 kr./dt) och den aktuella London-noteringen. Detta medförde, att den effektiva avgiften under februari och mars 1963 avtrappades från 45:58 till 0 kr./dt.

Under sommaren 1963 inträffade en kraftig prissänkning som successivt sänkte London-noteringen till en nivå av 91:91 kr./dt. Under september och oktober 1963 avlöstes den dock av en ny brant prisstegring som vid månadsskiftet oktober-november 1963 kulminerade i en notering av ca 180 kr./dt. Med hänsyn till det höga och fasta prisläget under hösten återkallades i december 1963 Svensk sockerhandels ensamrätt till import. Ensamrätten återinfördes i april 1964, sedan såväl London-noteringen som sockerbolagets pris nedgått till i nivå med övre prisgränsen (då 114:21 kr./dt). London-noteringen har därefter tämligen oavbrutet fortsatt att sjunka och låg i mitten av februari 1965 vid omkring 49 kr./dt.

Jordbruksnämnden anger vidare, att den sammanlagda effekten av utlösningarna av spärreglerna under tiden den 1 maj 1960—den 15 februari 1965 blivit att införselavgifterna för socker höjts med 15:64 kr. Avgiften utgör sålunda nu 49:78 kr./dt för strösocker. För sockerbetor har avgiften samtidigt höjts från 2 kr. till 3:70 kr./dt. Mittpriset för socker utgör från den 1 februari 1965 110:21 kr./dt och prisgränserna 120:69 resp. 99:73 kr./dt.

III. Jordbruksnämndens förslag

Jordbruksnämnden har sedan hösten 1964 överlagt med styrelsen för Sveriges betodlares centralförening och representanter för Svenska sockerfabriks aktiefabriken rörande utformningen av sockerregleringen för en tolv-månadersperiod efter den 30 april 1965.

Vid överläggningarna har parterna varit ense om angelägenheten av att till grund för beräkning av införselavgiften på färdigt socker vid ingången av det nya regleringsåret och för gränsskyddets fortsatta anpassning under året kunna lägga en realistisk beräkning av importpriset för sådant socker. Erfarenheten under senare år har visat, att import regelmässigt kan ske till ej obetydligt lägre priser än som anges av den hittills till grund för införselavgiftsberäkningen liggande London-noteringen. Denna inadvartens har man sökt avhjälpa genom det av föreningen Svensk sockerhandel tillämpade återköpsystemet, som emellertid är behäftat med vissa nackdelar.

Sedan våren 1964 fungerar i Paris en börs för handeln med vitsocker. Man har vid de förda överläggningarna -- efter närmare undersökningar

— funnit sig kunna räkna med att Paris-börsens s. k. spot-notering, som i mitten av februari 1965 var ca 10 öre lägre per kg socker än London-noteringen, utgör en bättre mätare på importpriset på socker.

Man har vidare vid överläggningarna varit ense om att erfarenheterna under senare år av de stora växlingar, som kan uppstå i de internationella sockerpriserna, motiverar en ökning av avståndet mellan prisgränserna. Latituden har hittills varit $\pm 10\%$ av det aktuella mittpriset.

Den träffade överenskommelsen om villkoren för sockerbetsodlingen och sockertillverkningen för tiden den 1 maj 1965—den 30 april 1966 innebär en förlängning av de under femårsperioden gällande reglerna med vissa ändringar och tillägg. Överenskommelsen redovisas av jordbruksnämnden på följande sätt.

1) Grundpriset för 100 kg sockerbetor med 16 % sockerhalt skall vid mittpriset för socker vara 10:70 kr. Priset justeras med hänsyn till varierande sockerhalt m. m. enligt för 1965 års odling överenskomna regler.

2. Mittpriset för socker, avseende fabrikspriset netto per kg socker K5 i säck, skall vid avtalsperiodens början vara 110,67 öre. Övre och nedre prisgräns skall vid samma tidpunkt vara 127,27 resp. 94,07 öre, vilket innebär en spänning av $\pm 15\%$ på mittpriset.

3. De spärregler, som beträffande jordbrukets produkter i övrigt gäller intill utgången av augusti 1965 (treprocentregeln, inkomstregeln) eller som för tiden därefter kan komma att gälla för justering av importavgifter, mittpriser och prisgränser, skall tillämpas även för socker och sockerprodukter. Till utgångspunkt skall därvid tas en omräkningsfaktor, som säger att mot 10 öres ändring av betpriset per 100 kg införselavgiften för färdigt socker skall ändras med 0,77 öre/kg. Sockerbolagets ekonomi berörs inte av nu nämnda regler.

4. Därest statistiska centralbyråns konsumentprisindex, rensad från posterna bostad utom bränsle och lyse samt alkoholhaltiga drycker och tobak, räknad med utgång från november 1964, stiger (sjunker) med mer än 5 %, skall importavgiften för färdigt socker höjas (sänkas) med 1,75 öre/kg. varjämte mittpris och prisgränser ändras med samma öretal. Om index ändras med mer än 5 % räknat från närmast föregående justeringstillfälle, sker ny ändring av importavgiften m. m. med 1,75 öre/kg. Dock skall konsumentprisindex, när det används för här angivet ändamål, framdeles efter förhandlingar med sockerbolaget justeras nedåt i den mån den i 1965 års statsverksproposition föreslagna höjningen av den allmänna varuskatten inte kommer att beröra industrins investeringar.

I denna punkt avsedda ändringar påverkar inte betpriset.

5. Införselavgiften för färdigt socker skall vid avtalsperiodens början utgöra 67,67 öre/kg. Sagda avgift eller den avgift som kan komma att fastställas, därest de i punkterna 3 och 4 omnämnda reglerna träder i kraft under avtalsperioden, skall tillämpas så länge priset på färdigt socker ligger mellan den övre och den nedre prisgränsen.

Införselavgiften för sirap skall liksom hittills vara 4 öre lägre än den vid varje särskilt tillfälle tillämpade införselavgiften för färdigt socker. Införselavgiften för råsocker skall utgöra 92 % av den vid varje tillfälle gällande införselavgiften för färdigt socker. Införselavgiften för betor skall räknas

på rena betor, dvs. utan fastsittande jord, och utgöra 3:70 kr. per dt vid avtalsperiodens början.

6. De medel, som inflyter genom importavgifter för färdigt socker, råsocker, sirap och sockerbetor, tillförs den under jordbruksnämndens förvaltning stående regleringsfonden för socker.

7. Som grund för beräkning av importpriset för socker skall under avtalsperioden gälla Paris-börsens s. k. spot-notering, omräknad cif Malmö genom tillägg av 2,3 öre ävensom med tillägg av 2,0 öre för övriga importkostnader m. m., allt räknat per kg. Sockerbolaget förbinder sig att vid sin nettoprissättning inom landet följa Paris-noteringen med nu angivna tillägg.

Bolaget förbinder sig att till sockerregleringsfonden avstå de merinkomster som — efter avdrag av merkostnaderna — kan uppstå genom att bolaget vid sin försäljning inom landet tillämpar ett sockerpris, som överskrider den vid tillfället aktuella övre prisgränsen.

8. Sveriges betodlares centralförening utfäster sig att under avtalsperioden positivt medverka till att en vid bestämningen av importavgiften förutsett totalareal av 44 000 ha uppnås. Den hittills gällande regeln om kvotering vid överodling upphör.

9. Sockerbolaget förbinder sig att, om betarealen år 1965 skulle överstiga 44 500 ha, till regleringsfonden avstå tre fjärdedelar av den på överskottsarealen belöpande fasta kostnadstäckningen. Detta innebär, att bolaget för den marginalkvantitet betor, som inlevererats från den del av arealen, som överstiger 44 500 ha, till sockerregleringsfonden skall inbetala 3:42 kr. per dt vid en sockerhalt av 16 %. Vid en odling av exempelvis 45 500 ha skall bolaget sålunda till fonden för $[100 \cdot (45\,500 - 44\,500) : 45\,500 =]$ 2,198 % av den totala levererade betkvantiteten erlægga 3:42 kr. per dt jämte tillägg för den genomsnittliga sockerhalten. Detta innebär en höjning av det totala betpriset med 7,5 öre per dt.

10. Den i femårsavtalet intagna regeln om kompensation åt sockerbolaget för bristande kostnadstäckning vid eventuell underodling bortfaller.

11. Den övervägande delen av grundpriset för sockerbetor, med justering för sockerhalt m. m., bestrids av bolaget. Denna del motsvarar betornas kostadsandel i sockerpriset och skall vid ett tillämpat fabrikspris netto av 110,67 öre/kg socker K5 i säck (mittpriset) utgöra 7,6224 kr./dt betor med justering för sockerhalt m. m. Därest sockerpriset till följd av fluktuationer på världsmarknaden ändras med viss procent i förhållande till mittpriset, skall nämnda andel, 7,6224 kr./dt, undergå samma procentuella förändring. Det tillämpade sockerpriset skall härvid beräknas som ett medeltal för perioden den 1 maj 1965—den 31 januari 1966. Som viktal vid medeltalsberäkningen skall användas det antal dagar, under vilka sockerpriset varit lika. Hänsyn skall sålunda exempelvis inte tas till de kvantiteter socker, som bolaget sålt under dagarna i fråga.

Enligt samma princip som hittills tillämpats skall bolagets slufgiltiga andel av betpriset regleras mellan bolaget och fonden på grundval av det genomsnittliga sockerpriset under tiden den 1 maj 1965—den 30 april 1966.

12. Utöver vad som enligt punkt 11) skall bestridas av bolaget erhåller odlarna i grundpris ett bidrag av regleringsfonden, vilket för 1965 års odling har överenskommit till 3,0776 kr./dt med reglering för sockerhalt m. m. under förutsättning att de i avtalet gjorda antagandena om importerade kvantiteter och uttagna införselavgifter förverkligas. Bidraget skall efter samråd med betodlareföreningen och sockerbolaget senast den 31 januari

1966 fastställas av jordbruksnämnden, varvid hänsyn skall tas till fondens ekonomiska ställning.

13. Odlare på Öland och Gotland, inklusive odlare från »gamla» odlingsområdet på fastlandet, erhåller arealbidrag från regleringsfonden med 50 kr. för varje påbörjat 1/2 ha odlad betareal, dock att för odling, som ej överstiger 1/4 ha, arealtillägget utgör endast 25 kr. Från fonden skall vidare utgå ersättning till bolaget för merkostnaden, jämfört med kostnaden i landet i övrigt, för tillverkning vid bruken i Roma och Mörbylånga, med 2 020 000 kr. per år. Därest odlingen inom ö-området ökas eller minskas i förhållande till 6 120 ha (dvs. den areal, som använts vid beräkningen av nyss nämnda merkostnad), skall dock ersättningen sänkas eller höjas med 55 000 kr. för varje helt 100-tal ha, som ändringen utgör.

14. I dessa villkor innefattade ersättningsbelopp ur fonden utgår endast i den mån fondens tillgångar så medger.

Angående den träffade överenskommelsen anför jordbruksnämnden i övrigt bl. a.

I samband med övergången till den nya avtalsperioden avser sockerbolaget att tillmötesgå framställda önskemål om ett kvantitetsrabattsystem. Rabatterna skall vara så avpassade, att de vid aktuell kundkrets- och orderstruktur skall medföra oförändrat genomsnittligt nettopris för socker. Det i bolagets prislister angivna bruttopriset måste då höjas med 1,67 öre per kg. Vid nämndens prisbevakning har detta betydelse på så sätt, att nettopriset för strösocker K5 i säck, vilket skall jämföras med mittpris och prisgränser samt ligga till grund för beräkningen av bolagets andel av betpriset, skall framräknas med utgång från bruttopriset och med avdrag för dels 1,67 öre/kg, dels 1 % kassarabatt.

Nämnden har vid överläggningarna med sockerbolaget först haft att bedöma det kalkylmaterial, som visar de intäkter som erfordras för att bolaget skall erhålla kostnadstäckning. Intäkterna är beroende av den försålda kvantiteten socker m. m. och av utförsäljningspriset.

Kalkylerna över sockerbolagets råvarukostnader samt tillverknings- m. fl. kostnader har grundats på följande kvantitativa data.

Svensk odling:

betareal, ha	44 000
betskörd i 1 000-tal ton	1 628
normalråsocker, ton (5 634 kg/ha)	247 900
strösocker och raffinad, ton	230 380
Raffinad ur importerat råsocker, ton	39 620
Summa raffinad och strösocker, ton	270 000

Intäktsberäkningen är grundad på antagandet att den totala försäljningen i raffinadvärde av socker och sirap kommer att utgöra 41 kg per år och invånare. Vid en sådan årskonsumtion uppgår totalförsäljningen per år till 316 000 ton, varav 300 000 ton socker och 16 000 ton sirap, räknat i färdigt socker. Bolagets kalkyler bygger vidare på antagandet att av den be-

hövliga importen, räknad i färdigt socker, ca 54 000 ton kommer att importeras i form av råsocker. I sistnämnda kvantitet ingår även den för sirapstillverkning erforderliga mängden råsocker.

Beträffande kalkylen för beräkning av införselavgiften för färdigt socker hänvisar nämnden till gjorda beräkningar enligt vilka sockerbolagets tillverkningskostnader för socker av svenska betor och importerat råsocker upptas till 134 571 000 kr. Kostnadskalkylen bygger beträffande tekniska data i huvudsak på senaste kända treårsmedeltal samt på faktiska priser och lönekostnader för sockerregleringsåret 1963/64 med tillägg för beräkning uppgång under 1964/65. Någon uppräknings av priser och löner med anledning av den efter den 1 maj 1965 väntade ökningen har däremot inte skett.

Vid förhandlingarna om betpriset har en utgångspunkt varit att detta bör avpassas så att en odling av ungefär samma omfattning som år 1964 kan påräknas. Enighet har rått om att ett sådant resultat bör kunna nås vid ett betgrundpris av 10:70 kr. per dt.

Det importpris för färdigt socker (inberäknat cif-kostnader och övriga importkostnader) som bör läggas till grund för beräkningarna av införselavgiften vid avtalsperiodens början har med hänsyn till prisläget under de senaste månaderna ansett böra beräknas till 43 öre per kg eller ca 3 öre över den vid förhandlingstillfället rådande nivån.

De sammanlagda kostnaderna och den häremot svarande kostnadstäckningen (exkl. den andel av utförsäljningspriset som svarar mot införselavgiften) har beräknats enligt följande.

A. Kostnader i 1 000 kr.

Totala betkostnader	192 480
Bolagets tillverkningskostnader för socker ur svenska betor och ur importråsocker (exkl. införselavgift)	134 571
Tillkommer belopp från regleringsfonden, som avdragits i bolagets tillverkningskostnader	2 020
Summa	329 071

B. Intäkter i 1 000 kr.

Försålt socker till importpris för strösocker i säck (43 öre/kg) 116 100

C. Kostnader minus intäkter = skillnad att täcka genom införselavgift (1 000 kr.) 212 971

Under de vid förhandlingarna överenskomna förutsättningarna att införselavgifterna för råsocker och sirap skall understiga avgiften för färdigt socker med 8 % resp. 4 öre/kg erhålls ur det angivna siffermaterialet en erforderlig införselavgift av 67,67 öre/kg för färdigt socker. Införselavgiften för råsocker blir följaktligen 62,26 öre/kg och för sirap 63,67 öre/kg.

Vid beräkningen av de belopp, som väntas inflyta till regleringsfonden i form av införselavgifter, har förutsatts viss storlek och fördelning av importen. Dessa antaganden har gjorts endast för intäktsberäkningen som sådan. I praktiken blir importutvecklingen helt beroende av de i reglerings-systemet i övrigt givna betingelserna.

	Ton	Öre/kg	Införsel- avgift (1 000 kr.)
<i>Intäkter vid import</i>			
Färdigt socker	30 000	67,67	20 301
Sirap	1 000	63,67	637
Råsocker för raffinadtillverkning	43 070	62,26	26 815
Råsocker för sirapstillverkning	15 000	62,26	9 339
		Summa	57 092

Avgår

Ersättning till sockerbolaget för de på Öland och Gotland be- fintliga sockerbrukens merkostnader			2 020
<i>Återstår till odlarna</i>			55 072
därför regleringsfondens andel i grundpris (inkl. skördeskadeav- gift)			50 104
sockerhaltstillägg (inkl. skördeskadeavgift)			4 290
arealbidrag till odlarna inom ö-området			678

Beräkningen av sockerbolagets och regleringsfondens andel i betpriset vid ett grundpris av 10: 70 kr. per dt framgår närmare av följande tabell.

1. Totala betkostnader i 1 000 kr.

Bolagets andel	137 408
Regleringsfondens andel	55 072
Summa	192 480

Total betkostnad i 1 000 kr. fördelas på

Grundpris	174 196
Tillägg för sockerhalt vid 17,37 %	14 916
Täckningskostnader, arealbidrag m. m.	3 368
Summa	192 480

Total kostnad i kr. per 100 kg betor

Grundpris	10: 7000
Tillägg för sockerhalt vid 17,37 %	0: 9162
Täckningskostnader, arealbidrag m. m.	0: 2069
Summa	11: 8231

2. Bolagets andel i betkostnaden, 1 000 kr.

Grundpris	124 092
Tillägg för sockerhalt vid 17,37 %	10 626
Täckningskostnader m. m.	2 690
Summa	137 408

Bolagets andel i kr. per 100 kg betor	
Grundpris	7: 6224
Tillägg för sockerhalt vid 17,37 %	0: 6527
Täckningskostnader m. m.	0: 1652
	Summa 8: 4403

3. Regleringsfondens andel i betkostnaden, 1 000 kr.	
Grundpris	50 104
Tillägg för sockerhalt vid 17,37 %	4 290
Arealbidrag till odlarna inom ö-området	678
	Summa 55 072

Regleringsfondens andel i kr. per 100 kg	
Grundpris	3: 0776
Tillägg för sockerhalt vid 17,37 %	0: 2635
Arealbidrag	0: 0417
	Summa 3: 3828

Betalning efter sockerhalt har under åren 1956—1964 skett individuellt för varje odling efter den sockerhalt som erhållits, när från medelsockerhalten av de individuella analyserna för resp. odlingar subtraherats den differens som efter kampanjens slut konstaterats föreligga mellan den genomsnittliga sockerhalten enligt de individuella analyserna och den genomsnittliga snitselsockerhalten i fabriken. Denna betalning skall enligt överenskommelsen regleras enligt ett nytt system som innebär att hänsyn skall tas endast till de individuella analyserna. Omläggningen beräknas höja den betalningsgrundande sockerhalten med ca 0,6 procentenheter. Detta innebär att det nu fastställda betpriset av 10:70 kr. motsvarar ett pris vid tidigare gällande metod för sockerhaltsreglering av 11:08 kr.

Enligt den metodik, som gäller vid sockerbolagets betalning av sockerbetorna, skall betpriset beräknas med utgångspunkt från det pris för socker K5 i säck, som gällt under tiden den 1 februari ena året—den 31 januari påföljande år. Det betpris, som svarar mot bolagets kalkyler, grundas däremot på sockerpriset från den 1 maj ena året—den 30 april följande år. Per den 30 april 1965 beräknas fonden härigenom ha en oreglerad skuld till sockerbolaget på ca 7,9 milj. kr.

Jordbruksnämnden anmäler i detta sammanhang, att det belopp om f. n. ca 2 170 000 kr., som återstår oguldet av det lån regleringsfonden erhållit ur fetteclearingkassan, med säkerhet beräknas kunna bli återbetalat vid utgången av nu löpande regleringsperiod.

Den i överenskommelsen nämnda statistiska centralbyråns konsumentprisindex utgör samma index som i femårsavtalet betecknats som socialstyrelsens konsumentprisindex. Den på denna index baserade regeln utlöstes senast på grundval av indextalet för november 1964. Om någon regelutlösning inte sker före den 1 maj 1965 skall det på angivet sätt rensade indextalet för november även under den nya avtalsperioden — fram till den

första utlösningen av nämnda regel — utgöra bas för de erforderliga beräkningarna.

Man har vid förhandlingarna varit ense om att de allmänna regler för åtgärder mot dumping eller eljest otillbörligt pristryckande import, som genom anknytningen till jordbrukets sexårsavtal gällt även för sockerregleringen, bör gälla på sockerområdet under den nya avtalsperioden.

I likhet med vad som gällt under nu löpande regleringsperiod torde man även för den nya avtalsperioden få räkna med att den utländska notering, som man utgått från vid uppgörelsen, kan få ändrad tyngd och innebörd och att detta kan få till följd att ett utbyte av noteringen eller annan åtgärd måste ske för att en riktig mätare av importpriserna skall erhållas.

IV. Departementschefen

Den utformning av stödet åt sockerbetsodlingen och sockertillverkningen som gäller till den 30 april 1965 fastställdes av 1960 års riksdag. Regleringssystemet bygger för sockernäringen i huvudsak på samma principer som för jordbruksvaror i övrigt.

Såsom inledningsvis berörts stod det under våren 1964 klart att 1960 års jordbruksutredning inte skulle bli färdig i sådan tid att på utredningens förslag grundad reglering av bl. a. sockernäringen skulle kunna genomföras vid utgången av det gällande regleringssystemets giltighetstid. Statens jordbruksnämnd fick därför i uppdrag att inkomma med förslag till en provisorisk reglering för en tolv månadersperiod. Jordbruksnämnden har därefter, efter överenskommelse med styrelsen för Sveriges betodlares centralförening och representanter för Svenska sockerfabriks aktiebolaget framlagt förslag till sådan provisorisk reglering under regleringsåret 1965/66, dvs. den 1 maj 1965—den 30 april 1966. Förslaget innebär i princip en förlängning av det regleringssystem för socker som tillämpats sedan den 1 maj 1960, men de ekonomiska villkoren ändras i vissa hänseenden.

Det nu föreslagna regleringssystemets innehåll framgår av redogörelsen i det föregående. Jag vill emellertid fästa uppmärksamheten på följande bestämmelser.

Till grund för beräkningen av det världsmarknadspris på socker, som är normerande för gränsskyddet för betodlingen, har sedan länge legat den s. k. London-noteringen. Under senare år har denna inte ansetts utgöra en tillförlitlig mätare, eftersom socker regelmässigt kunnat importeras till inte obetydligt lägre pris. Under nästa regleringsår skall enligt jordbruksnämndens förslag Paris-börsens s. k. spot-notering, som f. n. ligger ca 10 öre lägre än London-noteringen, tjäna som utgångspunkt för gränsskyddet. Med hänsyn till Paris-börsens noteringar under de senaste månaderna be-

räknar nämnden att priset vid import av socker vid nästa regleringsårs början kommer att vara 43 öre per kg.

Grundpriset på sockerbetor med 16 % sockerhalt har för år 1965 förutsatts bli 10:70 kr. per kg. Detta pris har ansetts erforderligt för att upprätthålla en betodling av ungefär samma omfattning som år 1964. Till skillnad från vad som nu gäller föreskrivs inte någon maximiareal för odlingen.

Med utgångspunkt i de beräkningar, som jordbruksnämnden gjort rörande de totala kostnaderna för framställning av socker ur svenska betor, föreslår nämnden ett mittpris på socker av 110,67 öre per kg. Detta innebär en höjning i förhållande till nuläget med 0,46 öre per kg. Samtidigt innebär överenskommelsen att spännvidden mellan mittpris samt de övre och nedre prisgränserna ökas från $\pm 10\%$ till $\pm 15\%$ av mittpriset. Övre prisgränsen blir således 127,27 öre per kg och nedre prisgränsen 94,07 öre per kg. Skillnaden mellan det föreslagna mittpriset och det beräknade importpriset den 1 maj 1965, eller 67,67 öre per kg, utgör erforderlig införselavgift vid denna tidpunkt. Den föreslagna införselavgiften överstiger den nu gällande normalavgiften med 17,89 öre per kg. Liksom hittills skall införselavgifterna tillföras den av jordbruksnämnden förvaldade sockerregleringsfonden.

Enligt förslaget skall sockerbolaget, om betarealen år 1965 överstiger 44 500 ha, tillföra sockerregleringsfonden medel enligt i förslaget angivna regler. Den nuvarande regeln om särskild kompensation åt bolaget vid odling av mindre areal sockerbetor än 48 000 ha har utgått. Den del av betpriset, som bolaget skall erlägga, minskas från — i runda tal — 85 % till 70 %.

Från sockerregleringsfonden avses liksom hittills utgå resterande del av betpriset. Härjämte skall lämnas bidrag enligt i huvudsak oförändrade regler för att upprätthålla betodling och sockertillverkning på Gotland och Öland. I förslaget ingår att de regler för prisjusteringar, som gäller eller kan komma att gälla för jordbruksprisregleringen, skall tillämpas även för socker. Dessutom behålls den särskilda bestämmelsen om viss ersättning åt sockerbolaget vid kostnadsstegringar.

Jag har låtit verkställa uppskattningar av de ekonomiska konsekvenserna för berörda parter av förslaget vid det världsmarknadspris på socker som förutsatts då överenskommelsen träffades. Med utgångspunkt från detta antagande kan partipriset på socker den 1 maj 1965 komma att stiga med i genomsnitt inemot 7 öre per kg, vilket vid nuvarande sockerförbrukning motsvarar ca 22 milj. kr. per år. Denna prisökning återverkar självfallet på konsumentpriset på socker. För betodlarnas del synes bruttointäkterna för 1965 års skörd kunna öka med ca 8 % eller 14,5 milj. kr. jämfört med en beräkning enligt de ekonomiska villkoren i gällande regleringssystem. Sockerbolagets bruttointäkter torde enligt samma uppskattningar öka med 6 à 7 milj. kr.

Vid min bedömning av de ekonomiska bestämmelserna i det föreliggande förslaget har jag också beaktat att utvecklingen av världsmarknadspri-set på socker självfallet är svår att förutse. Sedan år 1961 har stora prisfluktuationer registrerats på den internationella sockermarknaden. Under de senast förflutna 18 månaderna har noteringen på London-börsen varit högst ca 1: 80 kr. och lägst ca 50 öre per kg socker. Härjämte har under de fem år, som nuvarande regleringssystem för socker tillämpats, kostnaderna för såväl betodlingen som sockerframställningen i övrigt i Sverige fortlöpande stigit. Dessa kostnader låg för 1964 års betskörd omkring 25 % över 1960 års nivå. Samtidigt har gränsskyddet för socker kraftigt höjts. Den in-förselavgift, som förutsatts skola gälla från den 1 maj i år, uppgår till 157 % av det antagna sockerpriset på världsmarknaden. Den svenska sockerbetsodlingen och sockertillverkningen är således kostsam i förhållande till det nuvarande internationella marknadsläget för socker.

Mot bakgrunden av den angivna utvecklingen måste i fortsättningen sär-skild uppmärksamhet ägnas åt den svenska sockerbetsodlingen och socker-tillverkningen. Det föreliggande förslaget avser endast en provisorisk reg-lering för en tolv månadersperiod i avvaktan på resultatet av jordbruksut-redningens arbete. Med hänsyn härtill bör de av jordbruksnämnden för-ordade villkoren kunna godtas som grund för utformningen av reglerings-systemet för socker under tiden den 1 maj 1965—den 30 april 1966. Såsom nämnden berört i sin framställning bör Kungl. Maj:t äga vidta de åtgärder och de jämkningar i systemet, som kan erfordras om ej heller Paris-börsens sockernotering visar sig vara tillfredsställande som utgångspunkt för gräns-skyddet.

Under återopande av vad jag anfört i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de av mig angivna grunderna för reglering av sockerbetsodlingen och sockertillverkningen under tiden den 1 maj 1965—den 30 april 1966.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med in-stämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

B. Siöalsh